

HIỆN ĐẠI HÓA Ở TRUNG QUỐC - GIÁ TRỊ TƯ TƯỞNG, LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

★ TS ĐÌNH VĂN TRUNG

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

● **Tóm tắt:** Trung Quốc tiến hành công cuộc hiện đại hóa đất nước đạt được nhiều thành tựu rực rỡ. Quá trình hiện đại hóa của Trung Quốc có những điểm khác biệt rõ rệt so với mô hình hiện đại hóa của các quốc gia khác. Với những thành tựu đạt được, công cuộc hiện đại hóa ở Trung Quốc đã cung cấp cho nhân loại một mô hình hiện đại hóa - mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc. Bài viết nghiên cứu mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc, rút ra những giá trị hữu ích về lý luận và thực tiễn, góp phần bổ sung giải pháp trên con đường phát triển của mỗi quốc gia - dân tộc và nhân loại.

● **Từ khóa:** hiện đại hóa; tư tưởng, lý luận, thực tiễn; Trung Quốc.

1. Mở đầu

Lịch sử nhân loại đã chứng kiến những bước chuyển xã hội, từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp. Xuyên suốt quá trình đó là xu thế không ngừng phát triển, làm cho xã hội tiên bộ hơn, văn minh hơn, hiện đại hơn. Đến nay, quá trình đó vẫn tiếp diễn và mọi quốc gia, dân tộc đều đang trên con đường phát triển.

Cùng chung xu thế phát triển của nhân loại, Đảng Cộng sản Trung Quốc đã tiến hành công cuộc hiện đại hóa và không ngừng nỗ lực tìm con đường phát triển phù hợp, hiệu quả. Công cuộc hiện đại hóa do Đảng Cộng sản Trung Quốc phát động và lãnh đạo được thực hiện với những tư tưởng và lý luận bắt nguồn từ chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Mao Trạch Đông, và ngày nay là tư tưởng Tập Cận Bình, đã tạo ra một mô hình hiện đại hóa - mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc.

Công cuộc hiện đại hóa tại Trung Quốc đã đạt được những thành tựu to lớn, đưa Trung Quốc trở thành cường quốc trên thế giới và cung cấp cho nhân loại những giá trị hữu ích về lý luận và thực tiễn. Hiệu quả to lớn của mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc đã thôi thúc các quốc gia, dân tộc khác cùng tìm tòi con đường phát triển.

2. Nội dung

2.1. Quá trình phát triển tư tưởng, lý luận về hiện đại hóa của Đảng Cộng sản Trung Quốc

Sau khi thành lập nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa năm 1949, Trung Quốc đã không ngừng thực hiện hiện đại hóa đất nước và đạt được nhiều thành tựu. Đó là quá trình nhận thức tư tưởng, lý luận và thực tiễn sâu sắc. Dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản, Trung Quốc đã định hướng phát triển đất nước theo mô hình Liên Xô với trọng tâm là công nghiệp hóa và xây dựng nền kinh tế XHCN. Mô hình kinh tế kế hoạch hóa tập trung được thiết lập, tư liệu sản

xuất được quốc hữu hóa, phát triển công nghiệp nặng trở thành mục tiêu ưu tiên. Với mục tiêu nhanh chóng chuyển đổi Trung Quốc từ một quốc gia nông nghiệp sang một quốc gia công nghiệp XHCN hiện đại, dưới sự lãnh đạo của Mao Trạch Đông, Trung Quốc tiến hành hiện đại hóa với phong trào “Đại nhảy vọt” nhằm đi tắt đón đầu, tăng cường sản xuất công nghiệp với sản phẩm trọng tâm là thép, đẩy mạnh sản xuất nông nghiệp, thúc đẩy hiện đại hóa nông thôn thông qua các công xã nhân dân, phát triển kinh tế bằng cách dựa vào lực lượng lao động, hạn chế phụ thuộc vào máy móc và công nghệ từ bên ngoài. Đây là nhận thức, tư duy, lý luận hiện đại hóa theo mô hình Liên Xô, chưa phù hợp với điều kiện Trung Quốc giai đoạn đầu xây dựng CNXH.

Bước ngoặt trong nhận thức tư tưởng, lý luận về hiện đại hóa của Trung Quốc bắt đầu khi Trung Quốc thực hiện chính sách cải cách và mở cửa (năm 1978), do Đặng Tiểu Bình lãnh đạo khởi xướng chuyển đổi tư duy về hiện đại hóa. Đặng Tiểu Bình xác định, việc cụ thể hóa khái niệm “hiện đại hóa” là “điều kiện và vấn đề mới quan trọng nhất” của Trung Quốc, và đặt ra “Bốn hiện đại hóa”, lấy đó làm định hướng phát triển kinh tế.

Bốn hiện đại hóa là một chính sách quan trọng của Trung Quốc nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế và hiện đại hóa đất nước, bao gồm: (1) Nông nghiệp: Tăng cường sản xuất nông nghiệp thông qua việc áp dụng công nghệ mới, cải thiện cơ sở hạ tầng và cơ chế quản lý nông nghiệp; (2) Công nghiệp: Phát triển các ngành công nghiệp, đặc biệt là công nghiệp nặng để đáp ứng nhu cầu sản xuất và cạnh tranh trên thị trường quốc tế; (3) Quốc phòng: Hiện đại hóa quân đội và cải tiến công nghệ quốc phòng để bảo đảm an ninh quốc gia; (4) Khoa học và công nghệ:

Đẩy mạnh nghiên cứu, ứng dụng khoa học và công nghệ hiện đại vào các lĩnh vực kinh tế và xã hội.

Tháng 6-1983, sau khi tham khảo các chuyên gia nước ngoài, Đặng Tiểu Bình đã bổ sung, phát triển nội hàm của hiện đại hóa kiểu Trung Quốc: *Thứ nhất*, mỗi quốc gia có một con đường phát triển riêng mà quốc gia đó phải tự tìm tòi và thực hành phù hợp với điều kiện cụ thể của mình; *Thứ hai*, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là con đường mới dẫn đến hiện đại hóa XHCN do nhân dân Trung Quốc đi tiên phong dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc.

Mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc có sự khác biệt căn bản với mô hình phát triển của các nước phương Tây. Hiện đại hóa kiểu phương Tây là quá trình phát triển kinh tế, xã hội, chính trị dựa trên các nguyên tắc và giá trị phổ quát ở các nước phương Tây. Đó là những giá trị và nguyên tắc cơ bản của kinh tế thị trường tự do, của dân chủ, nhân quyền và khoa học - kỹ thuật hiện đại... Trong khi đó, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là mô hình phát triển đặc trưng, được thiết kế dựa trên điều kiện và đặc thù riêng của Trung Quốc. Mô hình này nhấn mạnh vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc nhằm kết hợp các yếu tố kinh tế thị trường với những điều kiện, giá trị truyền thống đặc sắc Trung Quốc, để xây dựng một xã hội hiện đại toàn diện, cân bằng giữa phát triển kinh tế, công bằng xã hội và bảo vệ môi trường.

Hiện đại hóa kiểu Trung Quốc được thúc đẩy thực hiện theo từng giai đoạn, trên từng lĩnh vực, dựa trên những quan điểm chỉ đạo, thiết kế thượng tầng cụ thể mang tính kế thừa và phát triển, gồm chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Mao Trạch Đông, lý luận Đặng Tiểu Bình, thuyết “Ba đại diện” của Giang Trạch Dân, quan điểm phát triển khoa học của Hồ Cẩm Đào và hiện nay là tư

tưởng Tập Cận Bình về CNXH đặc sắc Trung Quốc.

Trung Quốc chính thức xác lập “kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa” từ năm 1992. Với thuyết “Ba đại diện” của Giang Trạch Dân, Đảng Cộng sản Trung Quốc phải đại diện cho hướng phát triển của nền kinh tế hiện đại, thúc đẩy năng suất lao động, khoa học - công nghệ; là người dẫn đầu trong việc xây dựng và truyền bá văn hóa tiên tiến mang tính dân tộc và hiện đại, thay vì bảo thủ, lạc hậu; phải bảo vệ và đại diện cho lợi ích căn bản của đại đa số nhân dân chứ không chỉ của giai cấp công nhân và nông dân. Từ đó, tư tưởng, lý luận về hiện đại hóa ở Trung Quốc được mở rộng hơn, không chỉ dừng lại ở công nghiệp hóa, mà còn bao gồm quản trị xã hội, cải cách thể chế và phát triển toàn diện con người.

Tại Đại hội XX, Đảng Cộng sản Trung Quốc tiếp tục khẳng định tư tưởng và lý luận về mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc, với những nội hàm mới theo tư tưởng Tập Cận Bình về CNXH đặc sắc Trung Quốc thời đại mới. Hiện đại hóa kiểu Trung Quốc thời đại mới là hiện đại hóa XHCN do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo, vừa mang đặc điểm chung về hiện đại hóa của các nước, vừa mang đặc trưng riêng của Trung Quốc. Hiện đại hóa kiểu Trung Quốc thời đại mới được nhận thức tổng quát trong Báo cáo tại Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc với các đặc trưng: (1) hiện đại hóa của đất nước có quy mô dân số lớn; (2) hướng tới mục tiêu toàn thể nhân dân cùng giàu có; (3) hài hòa giữa văn minh vật chất và văn minh tinh thần; (4) cộng sinh hài hòa giữa con người và thiên nhiên; (5) theo con đường phát triển hòa bình.

2.2. Nội dung cốt lõi trong tư tưởng, lý luận về mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc

Tư tưởng, lý luận và thực tiễn về hiện đại hóa của Đảng Cộng sản Trung Quốc trải qua nhiều

giai đoạn, nhiều bối cảnh phát triển, mỗi giai đoạn đều có những thay đổi theo hướng thúc đẩy quá trình hiện đại hóa mạnh mẽ hơn, hiệu quả hơn. Xuyên suốt quá trình hiện đại hóa là sự phát triển, bổ sung, hoàn thiện tư tưởng lý luận, từ đó hình thành mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc mang những đặc trưng riêng, phù hợp với điều kiện thực tiễn của Trung Quốc và bối cảnh quốc tế, với những nội dung cốt lõi sau:

Thứ nhất, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc luôn tập trung nhấn mạnh, đề cao vai trò lãnh đạo tuyệt đối, toàn diện của Đảng Cộng sản Trung Quốc. Trong công cuộc đấu tranh xây dựng Nhà nước Trung Hoa đến công cuộc cải cách mở cửa, phát triển kinh tế hay công cuộc xây dựng đất nước Trung Quốc ngày nay, Đảng Cộng sản Trung Quốc luôn nhất quán thực hiện vai trò lãnh đạo tuyệt đối, toàn diện vì mục tiêu phục vụ nhân dân. Văn kiện Đại hội XX Đảng Cộng sản Trung Quốc khẳng định: Tăng cường toàn diện sự lãnh đạo của Đảng, coi đặc trưng cơ bản nhất và thế mạnh lớn nhất của CNXH đặc sắc Trung Quốc là Đảng Cộng sản lãnh đạo; Đảng Cộng sản Trung Quốc là lực lượng lãnh đạo chính trị tối cao, kiên trì sự lãnh đạo tập trung, thống nhất của Trung ương Đảng là nguyên tắc chính trị tối cao⁽¹⁾.

Thứ hai, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc nhằm phát triển kinh tế theo định hướng XHCN. Hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa XHCN do Đảng Cộng sản lãnh đạo, vừa mang đặc trưng chung về hiện đại hóa của các nước, vừa mang đặc trưng về tình hình đất nước Trung Quốc⁽²⁾.

Thứ ba, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là quá trình toàn diện và đa chiều. Các nội dung, nhiệm vụ, mục tiêu của công cuộc hiện đại hóa không đơn thuần là phát triển công nghiệp hóa, mà rộng hơn là phát triển toàn diện xã hội. Công cuộc hiện đại hóa tại Trung Quốc được tiến

hành trên mọi lĩnh vực sản xuất, từ công nghiệp, nông nghiệp, dịch vụ; tiến hành trên mọi mặt của đời sống xã hội như kinh tế, chính trị, văn hóa, khoa học, được triển khai rộng khắp từ thành thị đến nông thôn.

Thứ tư, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc, chính sách “mở cửa” là đặc trưng nổi bật. Đặng Tiểu Bình cho rằng, nếu không mở cửa thì Trung Quốc không có đường mà đi. Do đó, Trung Quốc kiên trì chính sách mở cửa ra thế giới, dựa trên những lợi thế và đặc điểm riêng để mở rộng hợp tác quốc tế, thúc đẩy cải cách, thúc đẩy hiện đại hóa.

Thứ năm, độc lập và chủ quyền được khẳng định và thể hiện rõ trong quá trình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc. Trung Quốc khẳng định, con đường phát triển của quốc gia không phụ thuộc vào mô hình phương Tây, mà tự xây dựng dựa trên các điều kiện đặc thù của đất nước. Trong hiện đại hóa, nhất là quá trình công nghiệp hóa, Trung Quốc đề cao tự lực, tự cường, độc lập, tự chủ trong phát triển sản xuất công nghiệp, khoa học công nghệ.

Thứ sáu, hiện đại hóa kiểu Trung Quốc chú trọng phát triển bền vững và hài hòa với thiên nhiên. Trong quá trình hiện đại hóa, đặc biệt là những năm gần đây, Trung Quốc tập trung vào mô hình phát triển xanh, nỗ lực giảm thiểu tác động tiêu cực đến môi trường. Các mô hình phát triển kinh tế xã hội của Trung Quốc đều nhấn mạnh phát triển xanh, giảm phát thải cacbon và bảo vệ tài nguyên thiên nhiên.

2.3. Thành tựu của mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc

Trong phát triển kinh tế, Trung Quốc đã duy trì tốc độ tăng trưởng từ 9-10% trong nhiều năm. Công nghiệp hóa, đô thị hóa mạnh mẽ đưa Trung Quốc trở thành “công xưởng của thế giới” với mạng lưới sản xuất, công nghiệp, xây dựng hiện

đại hàng đầu thế giới. Từ năm 2010, Trung Quốc đã vươn lên trở thành nền kinh tế lớn thứ hai thế giới (sau Hoa Kỳ) tính theo GDP danh nghĩa, và lớn nhất thế giới nếu tính theo sức mua tương đương (PPP). Đánh giá thành tựu kinh tế 10 năm (giai đoạn 2012-2022), Báo cáo Đại hội XX Đảng Cộng sản Trung Quốc (năm 2022) khẳng định: Thực lực kinh tế đã có bước nhảy vọt lịch sử. Tổng sản phẩm quốc nội GDP đã tăng từ 54 nghìn tỷ nhân dân tệ lên đến 114 nghìn tỷ nhân dân tệ, tổng giá trị kinh tế chiếm tỷ trọng 18,5% trong kinh tế thế giới, tăng 7,2%, đứng vững vị trí thứ 2 thế giới; GDP bình quân đầu người tăng từ 39.800 nhân dân tệ lên 81.000 nhân dân tệ. Tổng sản lượng ngũ cốc đứng đầu thế giới, an ninh lương thực, an ninh năng lượng của hơn 1,4 tỷ dân được bảo đảm. Tỷ lệ đô thị hóa tăng 11,6%, đạt mức 64,7%. Quy mô ngành sản xuất và dự trữ ngoại tệ đều đứng đầu thế giới. Đã hoàn thành mạng lưới đường sắt cao tốc, mạng lưới đường bộ cao tốc lớn nhất thế giới, việc xây dựng các cơ sở hạ tầng như sân bay, cảng biển, thủy lợi, năng lượng, thông tin... đạt được nhiều thành tựu quan trọng. Đẩy nhanh tự lập, tự cường về công nghệ, kinh phí đầu tư cho nghiên cứu phát triển của toàn xã hội tăng từ 1 nghìn tỷ nhân dân tệ lên đến 2,8 nghìn tỷ nhân dân tệ, đứng thứ 2 thế giới. Nghiên cứu cơ bản và sáng tạo gốc không ngừng được tăng cường, có nhiều đột phá về một số công nghệ cốt lõi, then chốt, các ngành nghề mới nổi mang tính chiến lược phát triển mạnh, đưa Trung Quốc bước vào hàng ngũ các nước đổi mới sáng tạo⁽³⁾.

Đời sống nhân dân được cải thiện. Tuổi thọ trung bình của người dân tăng lên, đạt 78,2 tuổi. Thu nhập khả dụng của người dân từ 16.500 nhân dân tệ tăng lên 35.100 nhân dân tệ, trung bình mỗi năm tạo trên 13 triệu việc làm ở khu vực thành thị. Đã xây dựng hệ thống giáo dục,

an sinh xã hội và chăm sóc sức khỏe với quy mô lớn nhất thế giới, mức độ phổ cập giáo dục có bước nhảy vọt lịch sử, bảo hiểm dưỡng lão cơ bản bao phủ 1 tỷ 40 triệu người, tỷ lệ tham gia bảo hiểm y tế cơ bản đạt trên 95%. Đã kịp thời điều chỉnh chính sách kế hoạch hóa gia đình. Xây dựng, cải tạo hơn 42 triệu căn hộ ở các khu ổ chuột, cải tạo hơn 24 triệu căn nhà xuống cấp ở nông thôn, điều kiện nhà ở của người dân thành thị và nông thôn được cải thiện rõ rệt. Trung Quốc đã hoàn thành công cuộc giảm nghèo có quy mô lớn nhất trong lịch sử nhân loại. Toàn bộ 832 huyện nghèo, với gần 100 triệu người nghèo theo tiêu chuẩn hiện hành ở nông thôn Trung Quốc đã thoát nghèo, thực hiện di dời tái định cư cho 9,6 triệu người nghèo. Năm 2021, Trung Quốc tuyên bố xóa đói nghèo tuyệt đối - một trong những mục tiêu của “xã hội khá giả toàn diện”, vấn đề nghèo cùng cực mang tính lịch sử đã được giải quyết, đóng góp quan trọng cho sự nghiệp giảm nghèo của toàn cầu⁽⁴⁾.

Khoa học - công nghệ của Trung Quốc cũng có nhiều thành tựu phát triển ấn tượng. Đại hội XX Đảng Cộng sản Trung Quốc quán triệt quan hệ hữu cơ giữa phát triển khoa học - kỹ thuật và sức mạnh quốc gia, trong đó xác định, phát triển khoa học kỹ thuật, thu hút nhân tài và thúc đẩy sáng tạo là động lực quan trọng phát triển đất nước; thúc đẩy công nghiệp hóa kiểu mới, tăng tốc xây dựng Trung Quốc thành cường quốc về chế tạo và số hóa. Trung Quốc hiện là quốc gia dẫn đầu thế giới về công nghệ 5G, trí tuệ nhân tạo (AI), năng lượng tái tạo, và đang đẩy mạnh phát triển chip bán dẫn, hàng không vũ trụ, rôbot. Đầu tư kinh phí toàn xã hội cho lĩnh vực nghiên cứu và phát triển (R&D) tăng từ 2,1% lên hơn 2,5%⁽⁵⁾.

Trung Quốc quyết tâm trở thành trung tâm đổi mới và AI lớn nhất thế giới vào năm 2030. Hiện nay, Trung Quốc đang đứng thứ hai trên

toàn cầu về năng lực phát triển AI. Lĩnh vực năng lượng máy tính, công nghệ điện toán đám mây và dữ liệu lớn của Trung Quốc cũng đạt nhiều tiến bộ đáng kể và có thể xếp vào nhóm các quốc gia hàng đầu trên thế giới về phát triển những công nghệ này.

Cơ sở hạ tầng không ngừng phát triển, mở rộng về quy mô, trình độ, chất lượng. Trung Quốc hiện là quốc gia có hệ thống cơ sở hạ tầng hàng đầu thế giới. Trong 10 năm qua, Trung Quốc không ngừng cải thiện và tối ưu hóa mạng lưới đường cao tốc trong nước. Đến cuối năm 2022, tổng chiều dài đường quốc lộ của nước này đạt 5,35 triệu km, trong đó có 177.000km đường cao tốc đã được thông xe, đứng đầu thế giới. Hệ thống đường sắt của Trung Quốc từng bước được nâng cao về số lượng và chất lượng. Tính đến cuối năm 2023, Trung Quốc có tổng chiều dài đường sắt là hơn 150.000km, trong đó tổng chiều dài đường sắt cao tốc là 45.000km, tốc độ đường sắt cao tốc đạt 350km/h.

Bên cạnh đó, Trung Quốc rất coi trọng ổn định chính trị và quản trị tập trung cho phát triển đất nước. Quản lý, quản trị xã hội là quy trình không thể thiếu đối với mọi quốc gia nhằm vận hành và thúc đẩy xã hội phát triển theo chiều hướng tích cực, tiến bộ và văn minh. Mô hình quản trị xã hội của Trung Quốc gồm 5 yếu tố, đó là: Đảng lãnh đạo, Chính phủ phụ trách, xã hội hiệp đồng, quần chúng tham gia, pháp luật bảo đảm. Mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc nhấn mạnh vai trò lãnh đạo tuyệt đối của Đảng Cộng sản để duy trì ổn định chính trị, tránh rối loạn. Mô hình quản trị xã hội là nền móng căn bản để Trung Quốc thực hiện thành công phát triển xã hội công bằng, văn minh, hiện đại. Quá trình đó được triển khai, điều chỉnh và nâng cấp từng bước trong suốt hơn 47 năm cải cách đất nước của Trung Quốc (từ năm

1978). Nhờ đó, Trung Quốc đã tháo gỡ, khắc phục được không ít vấn đề xã hội gai góc, bất cập, đáp ứng ngày càng tốt hơn lợi ích và nhu cầu thiết thực của đông đảo người dân.

2.4. Những giá trị về tư tưởng, lý luận và thực tiễn từ mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc

Giá trị về tư tưởng

Thứ nhất, hiện đại hóa ở Trung Quốc khẳng định tính bản sắc dân tộc sâu sắc. Mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc có nhiều khác biệt với mô hình hiện đại hóa của các quốc gia khác cùng thời đại, được thiết kế dựa trên những điều kiện thực tiễn cụ thể của Trung Quốc, nhằm nhấn mạnh tinh thần tự cường dân tộc, xây dựng một xã hội hiện đại toàn diện, cân bằng giữa phát triển kinh tế, công bằng xã hội và bảo vệ môi trường.

Thứ hai, khẳng định vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc trong thực hiện mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc. Tư tưởng Đảng lãnh đạo toàn diện là nền tảng tư tưởng quan trọng nhất để duy trì ổn định chính trị, quản lý xã hội và định hướng phát triển. Do đó, công cuộc hiện đại hóa ở Trung Quốc phải gắn liền với sự lãnh đạo tuyệt đối của Đảng Cộng sản Trung Quốc.

Thứ ba, tư tưởng hiện đại hóa phải gắn liền với CNXH. Dù bất cứ hoàn cảnh nào, Trung Quốc đều kiên định theo chủ nghĩa Mác - Lênin, đồng thời thực hiện việc thời đại hóa chủ nghĩa Mác, lấy đó làm nền tảng tư tưởng và lý luận cơ bản cho hiện đại hóa kiểu Trung Quốc nhằm phục vụ phát triển kinh tế theo định hướng XHCN, xây dựng chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc. Hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa XHCN do Đảng Cộng sản Trung Quốc lãnh đạo, vừa mang đặc trưng chung về hiện đại hóa của các nước, vừa mang đặc trưng về tình hình đất nước Trung Quốc. Mục tiêu của hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là sự thịnh vượng chung cho toàn

dân. Quá trình hiện đại hóa của Trung Quốc hướng tới công cuộc xóa đói giảm nghèo, thu hẹp khoảng cách giàu nghèo, tạo ra cơ hội phát triển đồng đều cho các tầng lớp trong xã hội, hướng tới xã hội khá giả toàn diện.

Thứ tư, tư tưởng hiện đại hóa toàn diện và đa chiều. Quá trình hiện đại hóa của Trung Quốc không chỉ tập trung vào kinh tế mà diễn ra trên tất cả các lĩnh vực như thể chế, pháp luật, khoa học công nghệ, quốc phòng, an ninh, giáo dục, văn hóa, phúc lợi xã hội, quản lý xã hội, xóa đói giảm nghèo... Hiện đại hóa được triển khai từ thành thị đến nông thôn, trong sản xuất công nghiệp, nông nghiệp, dịch vụ, trong hoạt động quản trị xã hội, phát triển văn hóa tinh thần, văn hóa vật chất, trong phát triển con người.

Giá trị lý luận

Thứ nhất, mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc đã mở rộng khái niệm, phạm vi, nội dung, nhiệm vụ của quá trình hiện đại hóa, không chỉ giới hạn ở công nghiệp hóa, ở các lĩnh vực của quá trình sản xuất, mà đó là quá trình phát triển toàn diện, bao trùm các lĩnh vực kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, khoa học, môi trường, quốc phòng... Hiện đại hóa còn mở rộng sang quản trị xã hội, bảo đảm xã hội ổn định về mọi mặt.

Thứ hai, không có mô hình hiện đại hóa duy nhất, cố định để áp dụng chung cho mọi quốc gia - dân tộc. Mỗi mô hình hiện đại hóa phải được thiết kế, xây dựng, triển khai gắn liền với những điều kiện cụ thể. Mỗi quốc gia - dân tộc phải tìm tòi, áp dụng những mô hình riêng, bảo đảm nguyên tắc hiệu quả, phù hợp. Quá trình đó mang tính kế thừa, phát triển và không ngừng hoàn thiện.

Thứ ba, mục tiêu của hiện đại hóa không đơn thuần chỉ là phát triển kinh tế, mà cần đề cao phát triển bền vững, đồng đều giữa các vùng miền. Xã hội càng phát triển, công cuộc hiện đại

hóa càng có nhiều mục tiêu, và hệ mục tiêu đó phải toàn diện, bền vững.

Thứ tư, mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là minh chứng cho sự phát triển tư tưởng, lý luận và thực tiễn về xu thế hiện đại hóa để phát triển, trong đó nổi bật là lý luận về sự thịnh vượng chung, xã hội khá giả toàn diện. Đặc biệt, mô hình đó là minh chứng cho những tư tưởng, lý luận về việc thời đại hóa chủ nghĩa Mác, về việc phát triển và vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác trong điều kiện thực tiễn, từ đó khẳng định sức sống và những giá trị mang tính thời đại của chủ nghĩa Mác.

Giá trị thực tiễn

Thứ nhất, mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là một mô hình hiện đại hóa hiện thực. Mặc dù có những đặc trưng và khác biệt so với mô hình phát triển hiện hữu của những quốc gia phát triển khác, nhưng nó đã thành công. Với mô hình này, Trung Quốc đã phát triển mạnh mẽ, vươn lên thành nền kinh tế lớn thứ hai trên thế giới, trở thành cường quốc với những thành tựu hàng đầu trong kinh tế, chính trị, văn hóa, khoa học công nghệ, thương mại, hạ tầng cơ sở...

Thứ hai, mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc đã thực hiện thành công nhiều mục tiêu phát triển mà nhân loại đang hướng tới. Trung Quốc đẩy mạnh phát triển toàn diện, bền vững, bảo vệ môi trường. Đời sống của đại bộ phận nhân dân được cải thiện, tình trạng nghèo đói từng bước được xóa bỏ, sự thịnh vượng chung từng bước được hình thành, phát triển. Xã hội được quản lý, quản trị chặt chẽ, ổn định. Từ đó cho thấy những mục tiêu phát triển mà nhân loại đang triển khai là hiện thực, khả thi.

Thứ ba, thành công của mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc đã cung cấp thêm cho các nước giá trị tham khảo về mô hình, giải pháp để phát triển. Báo cáo Đại hội XX của Đảng Cộng sản

Trung Quốc khẳng định: Hiện đại hóa kiểu Trung Quốc đã cung cấp sự lựa chọn mới cho việc thực hiện hiện đại hóa của nhân loại, Đảng Cộng sản Trung Quốc và nhân dân Trung Quốc đã cung cấp trí tuệ Trung Quốc, phương án Trung Quốc, sức mạnh Trung Quốc để giải quyết những vấn đề chung mà nhân loại phải đối mặt, có những đóng góp mới lớn hơn cho sự nghiệp cao cả vì hòa bình và phát triển của nhân loại⁽⁶⁾. Từ đó tạo ra sức ảnh hưởng và tác động toàn cầu, tạo ra sự đa dạng trong lựa chọn mô hình phát triển.

3. Kết luận

Việc thực hiện công cuộc hiện đại hóa kiểu Trung Quốc đã đưa Trung Quốc trở thành một cường quốc phát triển toàn diện, bền vững và có tiếng nói, tầm ảnh hưởng trên phạm vi toàn cầu. Trong tư tưởng, lý luận và thực tiễn, Đảng Cộng sản Trung Quốc luôn nhận thức rõ sự khác biệt của mô hình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc so với các mô hình hiện đại hóa khác cùng thời đại. Trung Quốc luôn kiên định, đồng thời không ngừng hoàn thiện mô hình hiện đại hóa đất nước. Những giá trị tư tưởng, lý luận và thực tiễn của quá trình hiện đại hóa ở Trung Quốc là bài học kinh nghiệm mà các quốc gia - dân tộc có thể tham khảo trong quá trình phát triển □

Ngày nhận bài: 04-7-2025; Ngày bình duyệt: 29-9-2025; Ngày duyệt đăng: 22-10-2025.

Email tác giả: dvtrung.vn@gmail.com

(1), (2), (3), (4), (6) Báo cáo tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc, 2022.

(5) Thủ tướng Trung Quốc Lý Khắc Cường: *Báo cáo công tác Chính phủ tại phiên khai mạc kỳ họp thứ nhất Đại hội đại biểu nhân dân toàn quốc Trung Quốc khóa XIV*, 2023.